

Voorzitter

namens de commissie voor het onderzoek van de Geloofsbriefen.

De heer **Van de Camp**, voorzitter der commissie: Mevrouw de voorzitter. Vanmiddag is er een aantal beëdigingen. Gisteren hebben wij mevrouw Sap beëdigd als tijdelijk Kamerlid voor de fractie van GroenLinks voor de duur van het zwangerschapsverlof van mevrouw Peters. Gisteren is ook de vacature ontstaan van onze collega Wijnand Duyvendak. Nu schuift mevrouw Sap door en komt er bij GroenLinks een nieuw tijdelijk Kamerlid vanwege de zwangerschap van mevrouw Peters, namelijk mevrouw Diks.

Het is niet gebruikelijk dat de voorzitter van de commissie dit allemaal zegt, maar anders lees ik een tekst voor waarbij men zich afvraagt waar ik het over heb.

De **voorzitter**: Ook ik wilde heel graag dat u dit zei. Zo komt namelijk goed in de Handelingen te staan dat wij allen zitten op de plek die ons toekomt.

De heer **Van de Camp**, voorzitter der commissie: Voorzitter. Door het vertrek van mevrouw Van Gennip en de heer Kortenhorst kunnen wij ook de nieuwe collega's mevrouw Uitslag en mevrouw Aasted Madsen beëdiggen.

De commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbriefen heeft kennisgenomen van de brief van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, houdende de benoeming, met inachtneming van artikel W 2, eerste lid, onder e, en artikel X 12, derde lid, van de Kieswet, van mevrouw J.C.M. Sap te Amsterdam tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Aangezien mevrouw Sap reeds tijdelijk lid is van deze Kamer en haar benoeming heeft aanvaard, kunnen toelating en beëdiging in verband met het lidmaatschap achterwege blijven.

De commissie voor het onderzoek van de Geloofsbriefen heeft voorts de stukken onderzocht die betrekking hebben op mevrouw J.D.M.P. Aasted Madsen-van Stiphout te Kerkrade, mevrouw A.S. Uitslag te Welsum en mevrouw L.I. Diks te Leeuwarden. De commissie is eenparig tot de conclusie gekomen dat mevrouw J.D.M.P. Aasted Madsen-van Stiphout te Kerkrade en mevrouw A.S. Uitslag te Welsum terecht benoemd zijn verklaard tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en dat mevrouw L.I. Diks te Leeuwarden terecht benoemd is verklaard tot tijdelijk lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De commissie stelt u daarom voor, hen toe te laten als lid van de Kamer. Daartoe dienen zij wel eerst de eden dan wel de verklaringen en beloften af te leggen, zoals die zijn voorgeschreven bij de wet van 27 februari 1992, Staatsblad nr. 120.

De commissie verzoekt u tot slot, de Kamer voor te stellen, het volledige rapport in de Handelingen op te nemen.

De **voorzitter**: Ik dank namens de Kamer de commissie voor haar verslag en stel voor, dienovereenkomstig te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

(Het rapport is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De **voorzitter**: Mevrouw Aasted Madsen-van Stiphout, mevrouw Uitslag en mevrouw Diks zijn in het gebouw der Kamer aanwezig om de voorgeschreven eden dan wel verklaringen en beloften af te leggen.

Ik verzoek de griffier, hen binnen te leiden.

Ik verzoek u allen, ook de mensen op de publieke tribune, voor zover zij daartoe in staat zijn, te gaan staan.

Mevrouw Aasted Madsen-van Stiphout en mevrouw Uitslag leggen in handen van de voorzitter de bij wet voorgeschreven eden af, terwijl mevrouw Diks in handen van de voorzitter de verklaringen en beloften aflegt.

De **voorzitter**: Het is mij een genoegen, u als eerste te mogen feliciteren met uw benoeming. Ik verzoek u, de presentielijst te tekenen en na de schorsing in ons midden plaats te nemen.

Dames en heren, wij hebben met de benoeming van deze leden een nieuw record bereikt: 62 vrouwen in de Kamer. Ik zou zeggen – en ik kijk alle mannen aan – op naar de 75!

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Op verzoek van de fractie van GroenLinks benoem ik:

- in de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het lid Halsema tot lid in de bestaande vacature en het lid Azough tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Van Gent;
- in de vaste commissie voor Defensie het lid Halsema tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Vendrik;
- in de vaste commissie voor Economische Zaken het lid Sap tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Duyvendak;
- in de vaste commissie voor Europese Zaken het lid Vendrik tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Financiën het lid Sap tot lid in plaats van het lid Vendrik en het lid Vendrik tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Halsema;
- in de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het lid Vendrik tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het lid Halsema tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacature;
- in de vaste commissie voor de Rijksuitgaven het lid Sap tot lid in plaats van het lid Vendrik en het lid Vendrik tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Van Gent;
- in de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid het lid Sap tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Vendrik;
- in de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat het lid Halsema tot lid in de bestaande vacature en het lid Vendrik tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Van Gent;
- in de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport het lid Sap tot lid in plaats van het lid Halsema

Voorzitter

en het lid Halsema tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Vendrik;

- in de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer het lid Vendrik tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacature.

Ik stel voor, toestemming te verlenen tot het houden van wetgevings- c.q. notaoverleg met stenografisch verslag op maandag 6 oktober 2008 van 13.00 uur tot 17.00 uur van de vaste commissie voor Economische Zaken over het Energierapport 2008 (31510).

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Jansen.

De heer **Jansen** (SP): Voorzitter. De SP-fractie verzoekt, mede namens de fracties van CDA en PvdA, om een debat met de minister voor WWI over het groeiend aantal corporaties dat aankondigt dan wel overweegt om het stelsel te verlaten. Wat ons betreft, wordt dat debat volgende week ingepland, bij voorkeur op dinsdag of woensdag. Ter voorbereiding op dat debat zouden wij graag uiterlijk dinsdag aanstaande om 12.00 uur een brief van de minister ontvangen over de stand van zaken.

De **voorzitter**: Nu weet u niet wat ik wel weet, namelijk dat wij volgende week een vrij volle agenda hebben, net als in de weken daarop. Dat wil ik de leden meegeven, voordat zij hierover een standpunt innemen. Mag ik u dus in overweging geven om dit in een commissie te behandelen? Het gaat niet om een spoeddebat, dus u kunt u hier gewoon op reageren. Ik vraag evenwel om uw medewerking tussen nu en het kerstreces om zo veel mogelijk zaken in commissieverband af te handelen die daar volgens mij thuishoren.

De heer **Jansen** (SP): Misschien kunt u de andere leden direct vragen om hun reactie.

De **voorzitter**: Dat kan ik ook doen, maar ik wilde eerst uw oordeel hierover.

De heer **Madlener** (PVV): Wij vinden dit een interessant onderwerp om over te spreken. Wij steunen daarom het verzoek. Het is ook een ingewikkeld onderwerp. Ik kan mij inderdaad iets voorstellen bij een behandeling in de commissie, waarin wij veel tijd hebben om hierover van gedachten te wisselen.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Voorzitter. Wij steunen de SP – dat heeft de heer Jansen al gezegd – waar het gaat om de noodzaak van een debat, maar ik denk dat u gelijk hebt dat dit veel meer thuishoort in commissieverband. Het is een zaak van één minister en het is een onderwerp dat niet direct wegloopt of dat ons gisteren voor de voet is gekomen. Dit kan wat ons betreft dus ook in commissieverband worden besproken.

De heer **Kamp** (VVD): De noodzaak van spoed zien wij ook niet zo. Ik vind het niet nodig om hierover volgende week direct een debat te houden. Wij hebben geen bezwaar tegen het voorstel om hierover een algemeen overleg te houden.

De **voorzitter**: Ik zie de woordvoerder van het CDA knikken.

De heer **Van Bochove** (CDA): Ik was mede-indiener van het verzoek om een debat, dus ik hoor ook graag wat de andere leden hierover zeggen. Ik knikte naar de heer Jansen om aan te geven dat ik zorgvuldig zou omgaan met de suggesties die hier worden gedaan.

De heer **Jansen** (SP): Dank voor de diverse suggesties. De reden dat wij om een debat hebben gevraagd, is dat het uitstappen van corporaties toch een zwaar onderwerp is. Er dreigt een soort kettingreactie te ontstaan. Dat is toch wel een zaak van urgentie, waardoor wij dit niet verder naar achteren zouden mogen schuiven. Ik veronderstelde dat er meer ruimte zou zijn op de agenda voor volgende week. Wat mij betreft, kan een uitgebreid algemeen overleg, ongetwijfeld gevolgd door een VAO, een alternatief zijn. Ik stel voor om dat dan wel volgende week dinsdag of woensdag in te plannen en op de agenda ruimte te houden voor...

De **voorzitter**: Ik zal hier rekening mee houden. Ik kan echter pas iets inplannen als het hier wordt aangevraagd. Ik stel u voor om eerst in de commissie te kijken of u dit onderwerp zo snel mogelijk kunt agenderen. Ik ga niet over de agenda van de commissies.

De heer **Jansen** (SP): Dan is het bij dezen alvast aangemeld.

De **voorzitter**: Het is gehoord en vastgelegd. Het woord is aan mevrouw Ouwehand.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Ik wil graag een brief van de minister van Buitenlandse Zaken en van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de handelsmissie van onze landbouwminister in Rusland. Ik wil graag dat daarin antwoord wordt gegeven op de volgende vragen. Waarom is onze landbouwminister op 30 augustus op het vliegtuig naar Moskou gestapt voor een missie tot 2 september, terwijl de Europese Top op 1 september zou spreken over de samenwerking met Rusland? Welk signaal geeft Nederland daarmee af? Waarom is de minister niet direct teruggekomen toen de EU besloot om de gesprekken met Moskou over politieke en economische samenwerking op te schorten? Wat bedoelt het ministerie van Buitenlandse Zaken als wordt gezegd dat het niet langer business as usual is, maar dat er ook geen sprake is van no business at all? Hoe wordt de Europese beslissing uitgelegd door het kabinet? Wat was het doel van de handelsdelegatie? Wie namen daaraan deel? Welke agrarische producten wil Nederland precies in Rusland slijten?

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Voorzitter. Ik wil een opmerking maken, al loop ik daarbij het risico dat ik mijn hand wat overspeel. Mijns inziens geldt ook bij dit verzoek van mevrouw Ouwehand de vraag waarom dit op deze manier plenair naar voren wordt gebracht. Waarom kan dit niet schriftelijk gebeuren of in commissieverband? Ook hierbij bekruipt mij de gedachte dat wij de plenaire microfoon misbruiken voor onze eigen uitstraling.

De heer **Atsma** (CDA): Voorzitter. Ik sluit mij hier volledig

Voorzitter

bij aan. Gisterenmiddag hebben wij tijdens een procedurevergadering van de vaste commissie voor LNV uitgebreid met elkaar gesproken. Ik stel mij voor dat de vraag van mevrouw Ouwehand daar aan de orde had kunnen komen. Mijn fractie heeft op zichzelf geen bezwaar tegen een brief, maar daar had op een andere manier om gevraagd kunnen worden.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD): Voorzitter. Ik vraag om een brief van twee ministers. Bovendien heb ik geprobeerd om zelf deze informatie te achterhalen terwijl de procedurevergadering plaatsvond. Dat is echter niet gelukt. Daarom vraag ik nu op deze manier om de brief.

De **voorzitter**: Een brief van een minister moet altijd in de commissie worden aangevraagd. Wij hanteren een beetje de regel dat vragen aan twee ministers in de plenaire zaal mogen worden gesteld, hoewel dat ook in commissieverband mag worden gedaan.

Wij zullen het stenogram van dit gedeelte van de vergadering doorgeleiden naar het kabinet.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de bedrijfsorganisatie in verband met verdere modernisering van het stelsel van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (31419).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**: Voordat ik het woord geef aan de eerste spreker, de heer Ulenbelt, meld ik dat de minister zojuist een tweede nota van wijziging heeft ingediend. Ik zie aan de reacties dat de leden deze nota van wijziging hebben gezien.

Het woord is aan de heer Ulenbelt.

□

De heer **Ulenbelt** (SP): Voorzitter. Moeten de product- en bedrijfschappen doorgaan op de ingeslagen weg, moeten zij hervormd worden of misschien zelfs worden opgeheven? De product- en bedrijfschappen kennen een lange geschiedenis. Na de Tweede Wereldoorlog zijn deze publiekrechtelijke bestuursorganen ingesteld om de economische opbouw van Nederland te stimuleren. De schappen hebben zich ontwikkeld. Vele zijn opgeheven of gefuseerd. Er is ook veel strijd gevoerd. Ik noem de boerenopstand tegen het Landbouwschap in Hollandscheveld in 1963. Het Landbouwschap werd daarbij stevig op de proef gesteld. Ik sla een lange periode over om in 2006 uit te komen. Nog geen twee jaar geleden stonden toen de tractoren van de Nieuwe Vrije Agrarische Federatie hier bij de Kamer op het Plein.

De SP-fractie onderkent de waarde van een aantal functies van de schappen, zoals de taken op het gebied van de voedselveiligheid, de bescherming van gezondheid van werknemers en de garantie van de kwaliteit van producten. Het is echter wel de vraag of de schappen nog van deze tijd zijn. Voortdurend stellen organisaties onder andere de representativiteit van de schappen, de juistheid van de besteding van de gelden en de hoogte van de heffing ter discussie.

Op de activiteiten van de schappen kan slechts getraptd invloed worden uitgeoefend, namelijk via een werk-

geversorganisatie. Voor ondernemingen die geen lid zijn van een werkgeversvereniging is er geen mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de activiteiten van de schappen. Er is dus sprake van: wel bepalen, maar geen invloed op de hoogte en de heffingen en de bestedingen. Er zijn dus problemen met de legitimiteit en het democratische gehalte van de schappen. Anno 2008, eigenlijk sinds twee jaar, wordt vrij algemeen erkend dat de schappen kampen met een ernstig democratisch tekort. Daarom is er een Code Goed Bestuur opgesteld, met goede voornemens, maar die lost het democratisch tekort niet op. In de code wordt gesproken over mogelijkheden om actief betrokken te raken bij de besluitvorming. Er worden voorbeelden genoemd die door de besturen van de schappen kunnen – let wel: kunnen – worden ingezet. In de code is vrijblijvendheid troef. Rechten ontbreken. De schapbesturen blijven de baas en de ondernemers in de bedrijfstakken blijven de knechten. Het uitgangspunt van dit wetsvoorstel is een verbetering van het democratisch gehalte van de bedrijfslichamen. Dat is het uitgangspunt van de regering. Die verbetering bestaat uit de introductie van een draagvlakonderzoek. Dat is een steekproef onder 400 ondernemers per schap. Ik vraag mij af of dat democratie is. Wie daar “ja” op zegt, zou er ook mee moeten kunnen leven dat wij voortaan eens in de vier jaar Maurice de Hond de verhoudingen in dit parlement laten bepalen. De SP vindt dat alle ondernemingen hun oordeel moeten kunnen geven in het draagvlakonderzoek. Ik heb daarom een amendement voorgesteld om die steekproefdemocratie om te zetten in de betrokkenheid van alle ondernemingen bij het peilen van het draagvlak. Zij moeten kunnen beslissen.

De SER heeft grote twijfels over de regeling van het draagvlakonderzoek. De SER vreest dat dit onderzoek het effect kan hebben van een besluitvormend referendum. Daar is de SER kennelijk tegen. De SER vindt dat daarom moet worden afgezien van een wettelijke regeling van het draagvlakonderzoek. Heeft de minister sinds deze reactie van de SER nog contact gehad met haar over het draagvlakonderzoek? Heeft hij de SER kunnen overtuigen? Dat is van belang om te weten, omdat de SER een belangrijke rol speelt bij de beoordeling van de uitkomsten van het onderzoek.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Voorzitter. Ik heb een vraag aan de heer Ulenbelt over de steekproef en over zijn amendement om alle ondernemers te ondervragen. Als je kiest voor een zorgvuldige steekproef, zijn daarmee de betrouwbaarheid en de kwaliteit van het onderzoek niet gewaarborgd? Als wij ertoe overgaan om alle ondernemers te ondervragen, hoe staat het dan met het kostenaspect? Dat komt uiteindelijk ook weer bij de ondernemers terecht.

De heer **Ulenbelt** (SP): Het verbaast mij te horen dat, als het gaat om kwesties van zeggenschap, het argument van geld zo'n dominante rol zou moeten spelen volgens de PvdA.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Daar maak ik bezwaar tegen, want ik had het over de ondernemers die het moeten betalen.

De heer **Ulenbelt** (SP): Ik stel mij voor dat de ondernemers al dan niet een vragenlijst invullen, maar dat kost